

**RAPORTTI TARKASTUSMATKASTA KRISTIINANKAUPUNGIN VANHALLE ASEMAKAAVA-ALUEELLE
OSOITTEeseen LÄNTINEN PITKÄKATU 19. (tontti 28700202392139)**

jonka Teija Tiitinen Museoviraston Länsi-Suomen kulttuuripalvelut yksiköstä suoritti 20.7.2012. Matka tehtiin koska alueelle ollaan tekemässä uudisrakennusta. Kristiinan kaupunki perustettiin vuonna 1649, mutta tarkastettu tontti näkyy rakennettuna vasta 1751. Teemu Mökkösen vuonna 2001 tekemän kaupunkiarkeologisen inventoinnin mukaan tontti kuitenkin lienee rakennettu jo ennen isoa vihaa (1713-1721). (<http://www.nba.fi/fi/File/90/rho-kristiinank-raportti-2001.pdf>) Ennen kaupungin perustamista paikalla on ollut peltoja. Inventoinnissa tontti arvioidaan hyvin säilyneeksi lukuun ottamatta tontin läpi kulkevaa kunnallisteknistä kaivantolinjaa. Tontille on olemassa sekä purkulupa että rakennuslupa ja Pohjanmaan museo on lausunnossaan puoltanut rakennuksen purkamista. Muinaisjäännöksiä ei luvassa kuitenkaan ole mainittu. Kohde on muinaismuistolain (1963/295) suojelema kiinteä muinaisjäännös rekisteri numero 1000007475

Kristiinankaupungin rakennustarkastaja Ari-Johan Myllyniemi otti yhteyttä Museovirastoon, Kristiinan kaupungin museoon ja Pohjanmaan museoon 18.7.2012 koska rakennustyömaa oli jo käynnistynyt rakennuksen purkamisella. Rakentamisen oli tarkoitus alkaa viikon lopulla. Kiireisen aikataulun ja lomien vuoksi tarkastuksen paikalla suoritti Museovirasto Pohjanmaan museon sijaista. Kristiinankaupungin edustajana paikalla olivat Ari-Johan Myllyniemi sekä Päivikki Piironen Kristiinankaupungin museosta, rakennushankkeen vastaava työnjohtaja Hannu Heikkinen Suunnittelutoimisto Talotuumasta sekä urakoitsija Esa Uusitalo Maanrakennus Uusitalosta.

Alla olevassa yleiskuvassa koekuoppien paikat merkittynä summittaisesti

Paikalta on purettu ilmeisesti 1900-luvun alussa rakennettu talokompleksi ja paikalle on tulossa rakennus, johon tulee viisi erillistä asuntoa. Rakennushankkeeseen kuuluvat myös piharakennus, viemäröinti, sähkötyöt,

maalämpöjärjestelmän toteuttamien, jätekatokset, pintamaankuoriminen sekä nurmikon ja pihapinnoituksen tekeminen. Lisäksi alueelle tehdään uusi tieliittymä tontin kaakkoiskulmaan. Tontin pinta-ala on 1525 m² tästä purettua pinta-alaa on 395m² ja uutta rakennettavaa pinta-alaa 547 m².

Tontille tehtiin kaivinkoneen avulla viisi koekuoppaa, joiden avulla pyrittiin selvittämään, onko paikalla vielä säilyneitä kiinteäksi muinaisjäännökseksi määriteltäviä rakenteita. Saavuttaessa paikalla voitiin havaita, että lähes koko tontin alueella oli maanpinnassa jonkinlaisia häiriöitä tai ne olivat rakennusjätteiden, uusien materiaalien tai koneiden peitoissa. Ainoastaan tontin länsiosassa on heinikkoalue, johon ei ainakaan kuluneen kesän aikana ole koskettu. Koekuoppia tehtiin ainoastaan avoimena oleville alueille. Koko tontin alueella kulttuurimaakerroksen vahvuus on melko pieni. Pahasti sekoittuneen pintamaan ja puhtaan harmaa saven välissä saattaa paikoitellen olla noin 30 cm paksuinen kerros, jossa on mahdollista olla säilyneitä kiinteitä muinaisjäännöksiä.

HAVAINNOT KOEKUOPISTA:

KOEKUOPPA 1. laajuus noin 3m x 1,5m syvyys 60 cm. Sijainti puretusta lautarakennuksesta on noin 2 metriä pihalle päin. Kuopan pinnassa oli täytemaata noin 20 cm. Täytemaa on kivien, hiekan ja erilaisten rakennusjätteiden sekaista. Täytekerroksen alla oli n. 2-3 cm vahvuinen tiilimurskakerros, jonka paksuus vaihteli säännöllisesti. Tiilikerroksen alla oli parin sentin vahvuinen tumma tuhkan ja hiilen sekainen maakerros.

Hiilensekaisen kerroksen alla oli noin 20 cm vahva likamaakerros, jossa ei juurikaan ollut sekoittunutta maata, mutta myös löytöjä hyvin vähän. Likaamakerroksen alla maa alkoi vähitellen vaalenemaa ja tiivistymän ja noin 55 kohdalla maa vaihtui puhtaaksi pohjasaveksi.

*Tiilikerros, jonka alla
tumma
hiilensekainen kerros*

KOEKUOPPA 2 n. 1,5m x 1,5m syvyys noin 50 cm. Sijainti katoksen kohdalla. Pinta kuoriutunut pois, kuopan reunassa suurikokoinen rakennuksen kivijalan kivi, jonka alla heti tiilimurskakerros, jonka paksuus on noin 20 cm, tämän alla likamaakerros, joka on noin 30 cm. Puhdas savi on noin 50 cm syvyydessä.

*Punertava
tiilimurskakerros*

Likamaakerros

Koekuopasta 2 noin metriä itään päin tehtiin pieni lapionpisto kuoppa kohtaan jossa oli pieniä mukulakiviä isojen lohkareiden keskellä. Mahdollisesti kyseessä on uunin perusta. Pikkukivet ovat valikoituja mukulakiviä. Niitä oli kahdessa tai kolmessa päällekkäisessä kerroksessa. Kivien alla oli parin sentin likamaakerros ja sen alla puhdas savi.

KOEKUOPPA 3

leikattiin puretun talon pohjoisreunaan kivijalan kohdalle. syvyys 1 metri alkuperäiseen maanpintaan nähden. Päältä oli jo kuorittu maata. Laajuus epämääräinen.

Päällimmäisenä olleiden peruskivien alla oli isompia tukikiviä ja niiden

alla pienempiä kiviä tukikerroksena. Kivien alla ei ollut tiili tai sekoittunutta kerrosta vaan puhdasta maata. Puhdas savi alkoi 65 cm kohdalla alkuperäiseen maahan arvioituna.

KOEKUOPPA 4. Sijainti tontille johtavan nykyisen tien pohjoisreunassa. Koko noin 1,50m x 1,50 m Syvyys tienpinnasta n. 60 cm

Ei erityisiä huomiota, voimakkaan auringon paisteen vuoksi ei hyviä havaintoja. Pinnalla kiveys ja sen alla pienehköjä ja kivien ja hiilen sekaista maata. Puhdas savi alkoi noin 60 cm pinnasta.

KOEKUOPPA 5. koko noin 1,50 m x 1,5 m syvyys noin 50 cm. Sijainti eteläisemmän puretun rakennuksen keskellä. Alueelta on kuorittu purkutöiden yhteydessä maata pois ja paikalla on lähinnä enää puhdasta savea. Kuoppa on kokonaan puhtaassa savikerroksessa. Ei mitään ihmistoimintaan viittaavaa. Kuopasta ei ole valokuvaa.

Tämän puretun rakennuksen kohdalla häiriöt maakerroksissa ovat suurimmat ja suurin osa mahdollisesta muinaisjäännökseen liittyvästä kulttuurikerroksesta on kuorittu pois. Lisäksi paikalla on vielä maassa sijaitseva öljysäiliö.

Tehtyjen koekuoppien lisäksi tarkastettiin vielä talojen välissä ollut tontille johtavan tien profiilileikkaukset. Tie on "pinnoitettu" suurikokoisilla kivillä ja tiilimurskalla (seassa myös melkein ehjiä kattotiilen kappaleita). Kivien ja tiilien välissä oli tiivisteenä hiekkaa. Peittokerros oli noin 50 cm ja sen alla oli puhtaampi maakerros, joka oli

noin 15–20 cm. Puhtaamman maakerroksen alla oli noin 15 – 20 cm vahvuinen uusi hiilensekainen tiilikerros, joka saattaa olla samaa rakennetta kuin aiemmin mm. koekuopassa 1 näkynyt tiilikerros. Sen alla taas tumma maakerros, jossa on jonkin verran kiviä. Tämän kerroksen vahvuus n. 20 cm. Pinnasta laskien noin 85–90 cm kohdalla alkaa puhdas savi.

*Suurikokoisten
kivien ja
tiilimurskakerroksen
muodostama
pintakerros*

*Alempi tiilikerros,
jonka alla on hiilen
sekainen kerros.
Puhdas pohjasavi
alkaa noin 85 cm
kohdalla
maanpinnasta
laskien.*

TIIVISTELMÄ:

Läntisen Pitkäkadun tontilla 19 on koko tarkastetulla alueella modernia ilmeisesti 1900-luvulla tehtyä tasoitemaakerrosta noin 20 paksuudelta. Tasoitekerroksella on ilmeisesti, muotoiltu pihaa tasaisemmaksi, koska luontaisesti maa viettää länteen ja pihan korkeuserot olisivat olleet melko isot ilman tasoitusta. Tämän kerroksen alla on tiilimurskakerros, jonka alla on tuman maan ohuehko kerros. Tiili ja likamaakerros ovat yhdessä n. 20–30 cm vahvuiset. Näiden alla on likamaata, joka vähitellen laihtuu puhtaaksi maaksi, jonka alla on puhdas pohjasavi. Likaisenmaan kerrokset vaihtelevat tosin tontin alueella. mm. lautakatoksen ja lautarakenteisen talon kohdalla on ollut varastoja, joiden kohdalla sekoittuneet kerrokset ilmeisesti ovat muuta aluetta vahvempia. Eteläisen puretun rakennuksen kohdalla maa on muuta aluetta voimakkaammin tuhoutunut, eikä säilyneitä muinaisjäännöksiä ole tältä kohtaa odotettavissa. Tontin etelä- ja länsiosaa ei tarkastettu sekä ajan puutteen takia että osittain näillä kohtaa oli varastoituna erilaisia rakennusjätteitä ja tarvikkeita.

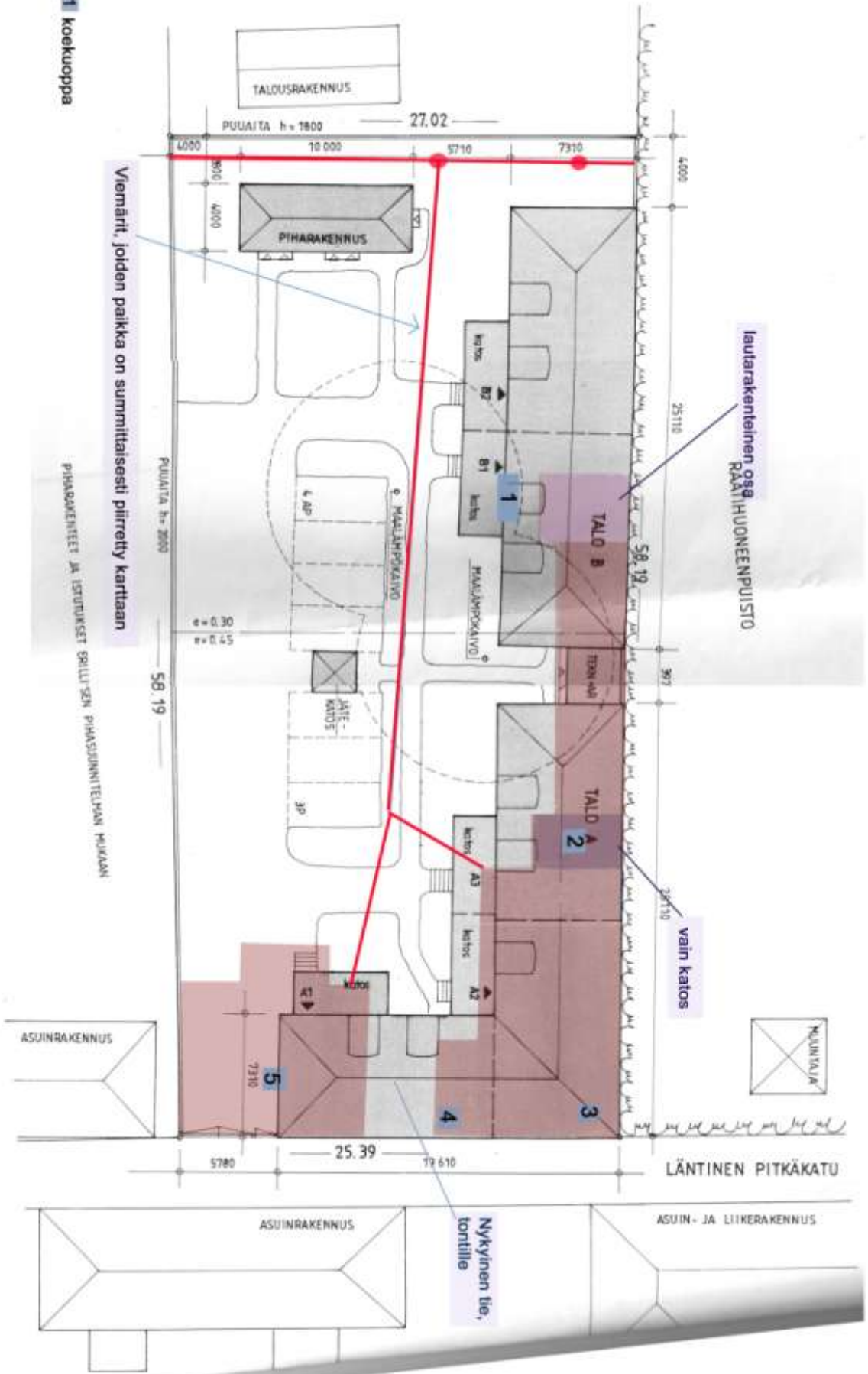
Rakennuttajan edustaja Hannu Heikkiselle ja urakoitsija Esa Uusitalolle sekä Kristiinankaupungin museon johtaja Päivikki Piiraiselle esitettiin tehdyt havainnot. Paikalla sovittiin, että eteläisen puretun talon kohdalle saa tehdä uuden kulkuväylän tontille ja että purettujen talojen perustuskivet saa kuljettaa paikalta pois.

EHDOTUS JATKOTOIMENPITEIKSI ks liitekartta 2

Liitekartassa 1 on uusi asemapiirros, jonka päälle on vaalean violetilla merkitty vanhat puretut rakennukset ja punaisilla viivoilla paikalla edelleen olevat viemäröntiijärjestelmät.

Liitekarttaan 2 on merkitty eri alueilla ehdotetut toimenpiteet. Alueet joiden kohdalle ei tule uusia rakennuksia ja joita ei ollut mahdollista tarkastaa nyt tehdyllä tarkastusmatkalla, voitaisiin tarkastaa, jos paikalle tulee valvontaa suorittava arkeologi. Nyt tehdyssä maastotarkastuksessa niihin ei ollut mahdollista tehdä koeruutuja,

koekuoppa

Viemärit, joiden paikka on summittaisesti piirretty karttaan

laularakenteinen osa RAATIHUONEENPUJISTO

vain katos

Nykyinen tie, kortille

PIHARAKENNITTEET JA ISTUKKUNET ERILLISEN PIHASSUUNNITELMAN MUKAAN

LÄNTINEN PITKÄKATU

ASUIN- JA LIIKERAKENNUS

ASUINRAKENNUS

ASUINRAKENNUS

